

men sandelig ikke opadtil. De vare en ganske nødvendig Faktor i Enevældens Statshusholdning.

Derfor ser man da ogsaa, at naar Lærerne bedømme disse Forslag her, bedømme de dem ikke blot ud fra Ønsket om at naa til højere Løn, men ogsaa ud fra, at de gennem denne højere Løn skulle faa deres Stilling hævet i social Henseende. Det udtalte ogsaa den ærede Ordfører for Reformpartiet (Jensen-Knudstrup), og det tyder ogsaa paa, at den Opfattelse af deres sociale Underlegenhed, som jeg antydede, er rigtig. Nu kan der selvfølgelig gøres noget gennem forhøjede Lønninger til at hæve en Stands sociale Anseelse, men der kan paa den anden Side ikke gøres alt; en hel Del maa gøres af Lærerne selv gennem deres Personligheds Udvikling. Jeg vil ogsaa bemærke, at naar man ser paa nogle Paragraffer i dette Lovforslag, som omfatte Lærernes Stilling i Kirketjenesten, saa ledes Tanken hen paa dette, at naar Læreren Stilling i social Henseende maa ske ikke altid er bleven saa respekteret, som den burde, kunde det hænge noget sammen med hans Underordningsforhold overfor Præsten. Det kan nu en Gang ikke hjælpe noget: Det er Degnen, der siger Amen, naar Præsten har talt, og det er Degnen, der maa nøjes med Dryppene, naar det har regnet paa Præsten, og rent traditionsmæssigt kan man se, hvorledes hele denne Stilling for Degnens Vedkommende er kommen til at stemple hans sociale Position. Derfor tror jeg, vi maa have Blikket henvendt paa, at denne Position højnes, bl. a. ogsaa derigennem, at Læreren fritages for det Degnestempel, der hviler paa ham; og dertil mener jeg i Modsætning til det ærede Medlem for Sorø (Poul Christensen), at Menighedsraadene maa kunne bruges noget, thi skal der være nogen Mening i dem, maa adskillige af de Tjenester og Funktioner, som i Øjeblikket med Tvang paahvile Degnen, kunne besørge af selve Menighedsraadene; og dette ogsaa af den Grund, at man ikke i Længden kan antage, at alle Lærere i Virkeligheden i Hjertet følge med de Funktioner, som de der tvangsmæssigt ere satte til at udøve.

Men endelig vil Lærernes sociale Stilling ogsaa kunne højnes derigennem, at

vi ikke glemme, at samtidig med at vi give højere Løn, kan der ogsaa stilles større Krav til, hvad den enkelte skal kunne præstere. Det vil ganske simpelt sige, at vi forlange en bedre Uddannelse for Lærerne end den, som hidtil har fundet Sted, og det forekommer mig ogsaa, at Lærerne selv gennem de Resolutioner, de have vedtaget i Aar, bl. a. paa deres Skolemøder, og indsendt til Ministeriet, have Blikket aabent for, at netop disse to Ting, Kravet om den bedre Uddannelse og det, at de faa højere Løn, hænge sammen og i Virkeligheden ikke bør skilles ad. En saadan forøget Uddannelse er jo ogsaa nødvendig af to andre Grunde. For det første af Hensynet til den kommende Slægt, idet der i de Opgaver, den faar at løse, og i den Stilling, hver enkelt af denne Slægts Medlemmer kommer til at indtage, vil blive stillet stedse større Krav til dem. Og dernæst kræver den almindelige Udvikling, at hver enkelt som Borger i Samfundet gennem sin Deltagelse i det offentlige Liv bliver mere og mere klar over det Ansvar, han her staar overfor, og forstaaende for, hvorledes han skal benytte den Myndighed, der tilkommer ham. Jeg mindes, at da man i England i 1868 vedtog en Valgretsudvidelse, der bragte store Dele af Smaaaborgerstanden og den højere Arbejderstand ind under Valgelementet til Underhuset, var der en Politiker — der stemte imod dette Forslag, men bagefter fuldstændig accepterede det Resultat, der var naaet —, som udtalte følgende: Ja, nu gælder det for os om at opdrage vore Herrer! Jeg tror, at hans Opfattelse i og for sig er rigtig, og Valgretsloven fulgtes ogsaa faa Aar efter af en Skolereform, der i betydelig Grad forbedrede Undervisningen i de engelske Skoler. Ogsaa herhjemme staa vi jo nu i en Periode, hvor man vil lægge en stedse stigende Magt i Hænderne paa de mange. Det gælder derfor ogsaa om, at vi udruste de mange saa godt som muligt til at benytte sig af den Magt, vi give dem.

Derfor vil jeg, under Hensynet til den fremrykkede Tid, nøjes med at sige dette, at jeg anbefaler Forslaget med Henblik paa, at der med den større Løn maa følge det større Krav om Uddannelse som Grundlag for den Virksomhed, Lærerne udfolde.